



Original Research Article

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลก: กรณีศึกษาในประเทศไทย

Strategy to Develop the Education System to Ensure Efficiency and Global Competitiveness: A Case Study in Thailand

สมร ปานแจ่ม^{1*}

Samorn Panjam^{1*}

ARTICLE INFO

**Name of Author:
Corresponding Author***

1. สมร ปานแจ่ม

1. Samorn Panjam

Philosophy and Social Sciences
Department, Magadh University, India.

Email: samornpi2565@gmail.com

คำสำคัญ:

กลยุทธ์การพัฒนา; ระบบการศึกษา;
ความสามารถในการแข่งขันระดับโลก

Keywords:

Development Strategy; Education
System; Global Competitiveness

Article history:

Received: 06/12/2023

Revised: 26/22/2024

Accepted: 25/02/2024

Available online: 31/03/2024

How to Cite:

Panjam, S. (2024). Strategy to Develop the Education System to Ensure Efficiency and Global Competitiveness: A Case Study in Thailand, *Journal Damma for Life*, 30(1), 389-404.

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study strategies for the development of the education system to ensure effective Thai education and 2) to study the competitiveness of global education. This research is a qualitative research by analyzing documents and current situations, as well as perspectives towards the future of Thai education and drawing conclusions from descriptive methods.

The findings revealed that the government's strategy for enhancing the efficiency and global competitiveness of the Thai education system draws heavily from the sufficiency economy theory of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, also known as King Rama IX. This strategy underscores the importance of inclusive participation across all sectors to ensure effective implementation. The research examined the contextual factors influencing the country's educational landscape amidst the digital technology revolution, shifts in population demographics towards an aging society, and the demand for 21st-century skills. Moreover, it considered the global challenges and competitiveness required for countries to shape education management and development strategies, enabling them to attain their objectives and compete internationally.



บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อการศึกษาไทยมีประสิทธิภาพ และ 2) ศึกษาความสามารถในการแข่งขันการศึกษาระดับโลก งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากเอกสารและสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งมุมมองไปสู่อนาคตการศึกษาไทยและสรุปผลการศึกษาโดยวิธีการเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในการศึกษาระดับโลก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาบริบทของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศในช่วงเวลาการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน และความท้าทายจากสถานะโลกที่ประเทศต่างๆ เผชิญ เพื่อใช้ในการกำหนดแนวความคิดในการจัดการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้บรรลุเป้าหมายและสามารถแข่งขันในระดับสากลได้

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรไทยมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญ ต้องมี “สติปัญญาและความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (จรัสศรี พัวจินดาเนตร, 2560: 97) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้หลากหลาย โดยเฉพาะนำมาใช้ในแง่ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์และเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเข้ามาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย เป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีลักษณะเนื้อหาที่เป็นองค์รวมตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

บทความนี้ต้องการฉายภาพให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ

ความสามารถในการแข่งขันในการศึกษาระดับโลก เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสาร และสถานการณ์ปัจจุบัน มีรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและการกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบทได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้านทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกลืมเลือนและเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและควมมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

พระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” (18 กรกฎาคม 2517)

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่มีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่มเรื่องอย่างยอด แต่เรามีความ

พอยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...” (4 ธันวาคม 2517)

พระบรมราโชวาทนี้ ทรงเห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียวอาจเกิดปัญหาได้ จึงทรงเน้นการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เมื่อมีพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น ซึ่งหมายถึงแทนที่จะเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมนำการพัฒนาประเทศ ควรที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน นั่นคือทำให้ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่พอกินพอใช้ก่อน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการกระจายรายได้ เพื่อสร้างพื้นฐานและความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก่อนเน้นการพัฒนาในระดับสูงขึ้นไป ทรงเตือนเรื่องพอยู่พอกิน ตั้งแต่ปี 2517 แต่ทิศทางการพัฒนามิได้เปลี่ยนแปลง “...เมื่อปี 2517 วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรปฏิบัติให้พอกินพอใช้ พอกินพอใช้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอกินพอใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอกินพอใช้ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้นก็เริ่มจะเป็นไม่พอกินพอใช้ บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย...” (4 ธันวาคม 2541) (From <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>.)

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542: 53) ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึงตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามีได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด

อำพล เสนาณรงค์ (2542) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง การพยายามพึ่งตนเองช่วยตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้มีพอกิน โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ก็แลกเปลี่ยนซื้อจากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้จากของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือประเทศให้มากที่สุด พยายามก่อหนี้ให้น้อยที่สุดและควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีรายจ่ายไม่เกินรายรับ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2543: 3) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลว่า หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลในวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด หันมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นพื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิต ส่งผลให้สามารถใช้หลักการพึ่งตนเองได้ โดยยึดหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พักพิงของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติ โดยรวม เอื้ออาทร ประณีประนอม และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรง เป็นอิสระ อยู่บนพื้นฐานของเมตตาธรรม
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ใช้และจัดการอย่างชาญฉลาด พร้อมหาทางเพิ่มคุณค่าโดยยึดอยู่บนหลักของความยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี เลือกใช้เฉพาะสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีของเราด้วย
5. ด้านเศรษฐกิจ ยึดหลักความพออยู่ พอกิน พอใช้ หลังจากนั้นคิดหารายได้เพิ่มในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หลีกเลี่ยงการก่อหนี้และลดความเสี่ยง

กรมวิชาการ (2546: 160) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่าง น้อย 7 ประการคือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากิน ได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหารได้ทั้งสิ่งแวดล้อมและได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและการปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่รู้จบวาบ เดี่ยวจนเดียวรวบแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มี กินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนี้ประสาหมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกินจึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยน รุนแรง เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549: 8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550: 6–7) ให้ความหมายว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ ความมีเหตุผล มีคุณธรรม สร้างภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานามธรรม เป็นหลักคิด หลักการที่มี การประมวล สังเคราะห์ขึ้นมาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่มาที่ไปความหมายของชีวิตและสังคม

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสามารถสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่า หมายถึง การดำรงชีวิตด้วยการพึ่งตนเอง โดยการยึดหลักความพอเพียงทั้งด้านความคิดและการกระทำอย่างสมดุล อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ ไม่ฟุ้งเฟ้อ สามารถอุ้มชูตัวเองได้โดยไม่เดือดร้อน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญารอบรู้ มีความรอบคอบ มีเหตุผล มีคุณธรรม แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีปรองดองกันในสังคม ตลอดจนพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลก: กรณีศึกษาในประเทศไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการภายใต้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Document Studies) มีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. การเลือกข้อมูล

กำหนดเอกสารที่เป็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการศึกษา เลือกแหล่งข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ เช่น วารสารวิชาการ หนังสือ เอกสารการวิจัย เป็นต้น

2. การรวบรวมข้อมูล

นำเอกสารที่เลือกไปรวบรวมและจัดเก็บให้เรียบร้อย ตรวจสอบความสมบูรณ์และความเชื่อถือของข้อมูล

3. การวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหาและข้อมูลที่ได้จากเอกสาร สรุปผลข้อมูลที่มีความสำคัญและเชื่อถือได้ เชื่อมโยงข้อมูลกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา

4. การเขียนรายงาน

จัดเรียงข้อมูลและผลการวิจัยให้เป็นรูปแบบของรายงาน ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่กำหนด เช่น APA, MLA หรือรูปแบบอื่นๆ ตามที่กำหนด

5. การสรุปและอภิปราย

สรุปผลการศึกษาและการวิจัย อภิปรายเกี่ยวกับความสำเร็จและข้อจำกัดของการศึกษา

6. การเผยแพร่

นำรายงานหรือผลการศึกษาไปเผยแพร่ในรูปแบบของบทความวิชาการ รายงานวิจัย หรือนำไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจทางการเมือง ศักยภาพ เป็นต้น

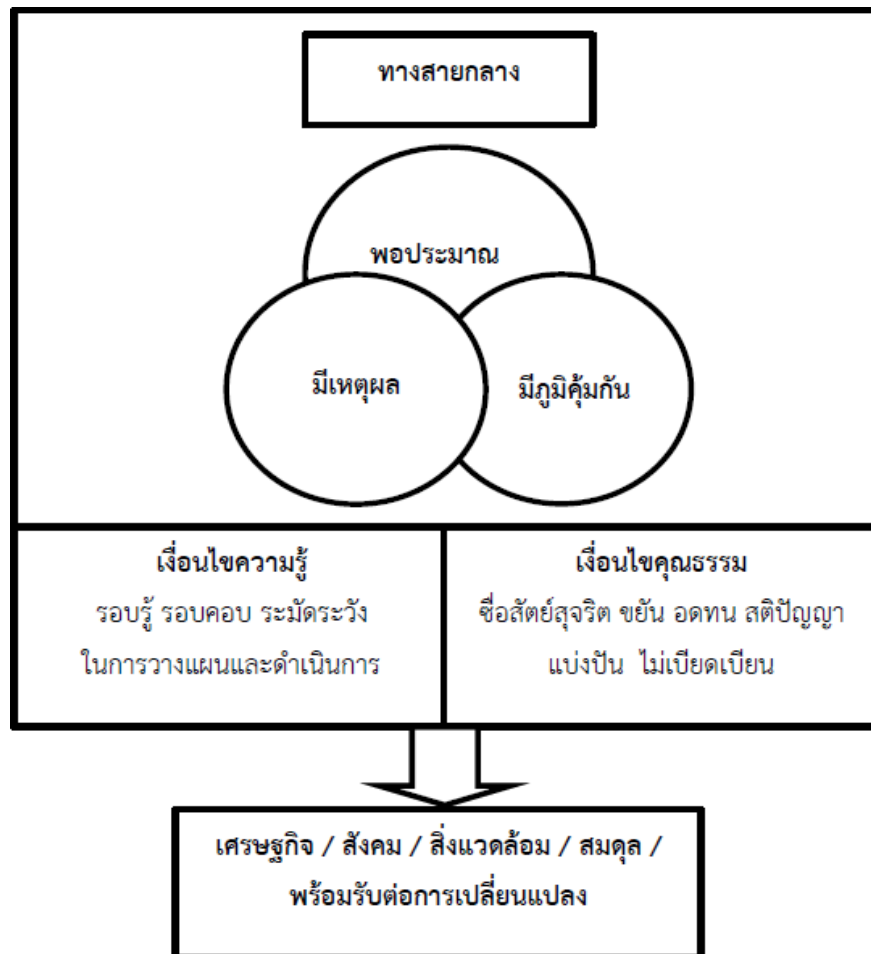
ผลการวิจัย

1. หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลต่อการพัฒนานั้น ต้องเข้าใจ “กรอบแนวคิด” หรือ “หลักแนวคิด” ว่าเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา (กชกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ, 2554: 9-10)

2. องค์ประกอบสำคัญในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้น้อมนำหลักการนี้มาใช้ในการขับเคลื่อนและสื่อสารที่กระชับในรูปแบบของหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบไปด้วยธรรม 3 ประการ คือความพอประมาณ การมีเหตุผล และ การมีภูมิคุ้มกัน รากฐาน 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ และคุณธรรม ดังแผนภูมิด้านล่าง



แผนภาพที่ 1 แสดงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 4 ปี (2548-2551) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558: 17)

3. หลักธรรม 3 ท่วง ที่เป็นรายการตรวจสอบ

1. ความพอประมาณ คือ การทำอย่างพอดีตามทรัพยากรและความสามารถที่ตนมีอยู่โดยไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น เปรียบเสมือนการประเมินตนเอง จะทำให้องค์กรเห็นภาพรวมได้อย่างชัดเจนว่าทรัพยากรและศักยภาพใดที่โดดเด่น และจุดใดที่ควรได้รับการพัฒนาในอนาคต
2. ความมีเหตุผล คือ การเข้าใจหลักความพอประมาณแล้วเกิดการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนด้วยเหตุและผล โดยละเอียด เพื่อให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เปรียบเสมือนการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ผลกระทบ รวมทั้งการคาดการณ์ในอนาคตเพื่อการวางแผนอย่างรอบคอบ

3. มีภูมิคุ้มกัน คือ การเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือก็คือความไม่ประมาทนั่นเอง บางครั้งมักมีเหตุการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุม จึงควรมีภูมิคุ้มกันเพื่อลดหรือน้องกัน ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

เงื่อนไข 2 ประการเปรียบเสมือนรากฐานที่มีไว้เพื่อพยุงส่วนลำตัวซึ่งมีอยู่ 3 ห่วงข้างต้น ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ เป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการดำเนินงานอย่างความรอบคอบ จึงควรมีความรู้ที่รอบด้าน และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องถือเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งอย่างยั่งยืน

2. คุณธรรม บุคลากรควรยึดมั่นในหลักจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ตลอดจนเสริมสร้างความสามัคคี ความเพียร และความซื่อสัตย์

4. พระราชกรณียกิจด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนา

"การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติดีและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด" (พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะครู และนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ วันจันทร์ที่ 23 กรกฎาคม 2525)

นับตั้งแต่ทรงขึ้นครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง ส่งเสริมการศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาทั้งในระดับ บุคคล ชุมชน และประเทศโดยรวม โครงการด้านการศึกษาของพระองค์มีความหลากหลาย เช่น

- การอุดหนุนงบประมาณให้โรงเรียน วัด เพื่อจัดการศึกษาให้คนจน
- การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนยอดเยี่ยมเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2512
- โครงการจัดทำสารานุกรมสำหรับเยาวชนในสาขาต่างๆ เป็นภาษาไทย
- สนับสนุนการเรียนรู้นอกระบบและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

5. เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน

- การพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาให้แต่ละคนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง/ครอบครัว/ชุมชน/ชาติ ให้สามารถพึ่งตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

- แนวทางการพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการฝึกให้คิดพูด-ทำอย่างพอดี พอเหมาะ พอควร บนหลักเหตุผล ไม่ประมาท โดยใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนา ศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข-รู้จักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย
- การขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิตของคนในสังคมต้องมี กระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่น และสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในชีวิต ประจำวัน และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว

6. ยุทธศาสตร์การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานการศึกษา

ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการให้ การศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับ พระราชทานรางวัลฯ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2524 ความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติดี และ คุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้ การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะับทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมือง ที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดย ตลอด” (ปริยานุช พิบูลย์สรารุณ, 2549: 1)

กระทั่งประเทศไทยได้ประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ เมื่อในปี พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีกระแสพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ที่เกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจแบบพอเพียง ความตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมี เศรษฐกิจการเป็นอยู่อย่างพอกินพอกินแบบพอกินพอกินหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง” จาก กระแสพระราชดำรัสดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงชี้แนะแนวทางสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจในสภาวะวิกฤต ทางเศรษฐกิจได้ทรงคุณค่ายิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: คำนำ)

ด้วยความสำคัญแห่งกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดเป็นหลักการและนโยบายเกี่ยวกับการ พัฒนาประเทศของรัฐบาลซึ่งปรากฏอยู่ในเอกสารสำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (1) บริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ และมาตรา 83 รัฐ ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง

ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข” และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ที่ยังคงนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมโดยเน้น “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ระบุสิ่งที่ต้องดำเนินการไว้ว่า เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการบริหาร สถานศึกษาพอเพียง สำนักงานทรัพยากรส่วนพระมหากษัตริย์และกระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2-5)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังที่ปรากฏในนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนนำวิถีชีวิตของประชาชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ตามแนวพระราชดำริและนโยบายรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศไทยโดยรวมพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: คำนำ) ซึ่งในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 2) ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการขับเคลื่อน ดังนี้

7. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานการศึกษา

“การศึกษา”คือ เครื่องมือของการพัฒนา ดังนั้น เมื่อการพัฒนาประเทศกำหนดทิศทางไปสู่สังคมแห่งความพอเพียง ระบบการศึกษาจึงมีหน้าที่จะต้องนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสมด้วย

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลาง ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศได้

ปริญญ พินุลสรารูธ (2549: 4-5) ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาดังนี้

1. **วัตถุประสงค์** เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

2. **วิสัยทัศน์** กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. เป้าหมาย

- ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง
- ระยะที่ 2 ปี 2551-2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็น แบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกจังหวัด 800 แห่ง
- ระยะที่ 3 ปี 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พ.ศ. 2550 - 2554

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา
- จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับ โดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ระดับบุคคลและครอบครัวรู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ

- จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

- อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย แนวทางการขับเคลื่อน

- ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่ง ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ
- ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสาน การดำเนินงานของเครือข่าย
- จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

- เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาโดยจัดทำสื่อรูปแบบต่างๆ
- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล

- ในการติดตามและประเมินผลเพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาเครือข่ายโดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้
- จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับ ภูมิภาค และระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาคและสถานศึกษา
- กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือ และคู่มือในการติดตามและประเมินผล

- ดำเนินการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

อภิปรายผล

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาต้องเริ่มที่แต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จะต้องเห็นคุณค่า มีความศรัทธาที่จะใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และมีแรงจูงใจในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การบรรจุหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกชั้น รวมถึงระดับอาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ฝึกฝนให้เด็กและเยาวชน คติวิเคราะห้เป็นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างค่านิยมในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และรักษาสีงแวดล้อม อย่างไรก็ดี การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบ การศึกษาโดยรวมความยั่งยืนของการพัฒนาบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นจริงได้ต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงให้กลายเป็นส่วนสำคัญในวัฒนธรรมการพัฒนาของประเทศ

จากผลการศึกษา พบว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในการศึกษาระดับโลก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาบริบทของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศในช่วงเวลาการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลกรวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมผู้สูงอายุและทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับสุเมธ ตันติเวชกุล (2542) จากการศึกษาในการถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานี้ พบว่า ในกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐบาลในปัจจุบันสามารถพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและความท้าทายจากสภาวะโลกที่ประเทศต่าง ๆ เผชิญ เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศให้บรรลุเป้าหมายและสามารถแข่งขันในระดับสากลได้

สรุป

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกโดยรัฐบาลใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตของบุคคลและสังคมอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการนำหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การกำหนดเป้าหมายในระยะยาวและระยะสั้น เช่นในระยะที่ 1 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง และในระยะที่ 2 กำหนดพัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างทั่วประเทศ 800 แห่ง โดยให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้ทุกระดับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับโลกถูกออกแบบขึ้นโดยใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และทัดเทียมกับนโยบายการศึกษาปัจจุบันของรัฐบาล ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถทำให้ประเทศพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและรับมือกับความท้าทายจากสถานการณ์โลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

เอกสารอ้างอิง

- กษกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ. (2554). *การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *สรุปผลการวิจัยธุรกิจชุมชน 58 โครงการ : โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี. โปรดักส์.
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. 2550. (มกราคม – มีนาคม 2550). “วันหนึ่งที่ห้องสี่ชมพู. ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *กระทรวงศึกษาธิการ.วารสารวิชาการ*. 10(1) :6 – 7
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง.
- จรัสศรี พัวจินดาเนตร. (2560). *หลักกิจกรรมพื้นฐานการงานอาชีพสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์. แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญช พิบูลสรารุช. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินสวนพระมหากษัตริย์.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. *เศรษฐกิจพอเพียง*. เข้าถึงจาก <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ.).
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543). (มีนาคม – เมษายน 2543). “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” *วารสารข้าราชการครู*. 45(2) : 35.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในระยะ 4 ปี (2548 - 2551)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อำพล เสนาณรงค์. (2542). *การเกษตรตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ*. ม.ป.ท. (อัสสัมชัญ).